

قالی ایران

بولوردي

- سوابق تاریخی

ساکنان ده بولوردي از تیره ابوالوردي ایل اینالو (از ایلات خمسه) هستند که در زمان فرمانروایی مغولان از ترکستان به فارس آمده است. علیرغم پیوند و رفت و آمد و روابطی که معمولاً میان افراد يك طایفه برقرار است و علیرغم آنکه همه گروههای طایفه ابوالوردي سنت قالی بافی دیرینه دارند و به تبع آن مبادله نقش و نگارها، دست بافته های ابوالوردي باغ اناری یا شیرازی کاملاً از بافته های سایر گروههای ابوالوردي متمایز است. بنابراین نام «بولوردي» یکسره و علي الاطلاق برای قالیچه هایی که در دهکده ابوالوردي شیراز بافته شده به کار می رود.

عصر طلايي بولوردي و اوج هنري آن در سال هاي آخر دهه ۱۳۲۰ به نقطه پایان رسید و با فرا رسیدن دهه ۱۳۳۰ افول هنر یکتا و چند صد ساله قالی بولوردي مسلم شد. و این همه با زوال رنگ ها آغاز گردید. رنگ های شفاف، دلپذیر و آرام بخش حذف گردیده و جای خود را به رنگ های کدر و دلگیر و زننده سپردند.

- ساختار

دستگاههای بافندگی، مانند دیگر مناطق روستایی و ایل نشین، افقی و زمینی است. جملگی قالی ها تمام پشم است، یعنی اینکه علاوه بر گوشت قالی، تار و پود و به اصطلاح «چله» و «ریشه» همه از پشم. جز آنکه گاه در ردیف های پود سه ردیف در میان يك رشته نخ می گذرانند برای استحکام و دوام بیشتر. قالیچه های بولوردي پر گوشت و بسیار سفت و تنگ است و گره ها بسیار نازک و چسبیده به هم. همین ها سبب می شود که تا کردن از پشت دشوار شود و گاه موجب شکنندگی و ترکیدن و به زبان خودشان «پکیدن» قالی.

اسلوب گره زنی «ترکی باف» است و به طور معمول در هر ده سانتیمتر طول بیشتر از شصت و پنج رج بافته نمی شود (۶۵×۶۵ در هر ده سانتیمتر مربع). بنابراین قالیچه های بولوردي کمتر ریزباف و بیشتر نیمه ریزباف است. در بولوردي های اصیلی که تا چند سال پیش بافته می شد درشت تر از ۴۵ رج در ده سانتیمتر دیده نشده است. در بولوردي های جدید که همگی درشت بافت است، این مقدار به ۳۵ رج و ۳۰ رج هم رسیده است.

- طرح های رایج

نقش هایی که منحصر به قالیچه بولوردي و خاص آن است و در هیچ قالی دیگری به این صورت و کیفیت دیده نمی شود و اگر هم بشود با اطمینان می توان گفت که در سالهای اخیر از نقش های بولوردي تقلید شده است مشتمل است بر:

- ترنج بولوردي
- درخت بولوردي
- حاشیه لوزي
- حاشیه دسته گلي
- برگ رزي یا چناري
- نقش لاله اي
- نقش سه لوزي
- نقش گل مرغی

- رنگ بندی و رنگرزی

تا حدود چهل سال پیش ، تمام گیاهی و طبیعی بوده و از گیاهان کوهی، به ویژه روناس و جاشیر و از پوست انار و گردو و برگ مو، به دست می آمده است. اندک اندک رنگهای شیمیایی ناپایدار (آنیلین دژنرژوا) که آسان و ارزان به دست می آید به کار گرفته شد. اما نسبت کاربرد رنگهای شیمیایی و گیاهی تا بیست سال پیش هرگز از ۱۰ درصد تجاوز نمی کرد و رنگهای گیاهی دست کم ۹۰ درصد از رنگهای قالی بولوردي اصیل را تشکیل می داد. پاره ای از رنگها مانند خاکستری و شتری، نیز به همان رنگ طبیعی و اولیه پشم و بدون رنگرزی، به کار می رفته است.

از ویژگی های رنگ آمیزی بولوردي قدیم، به کار نبردن قرمز زنده و سرخ رنگ است که در همه نقاط ایران از قرمز دانه یا رنگ های شیمیایی به دست می آید و نیز محدودیت رنگ های هر قالی که در رنگارنگ ترین قالی های بولوردي از دوازده رنگ تجاوز نمی کند.

- ابعاد

اندازه ها در قالی بولوردي بیشتر يك ذرع و يك ذرع و نیم و دو ذرع است. قالیچه های بیشتر از چهار متر مربع کمیاب و بیشتر از شش متر کمیابتر است